

Beslut

**efter kvalitetsgranskning av elevers tillgång till
läroböcker och andra läromedel i de obligatoriska
skolformerna vid Ebba Braheskolan i Nacka kommun
med Ebba Braheskolan AB som huvudman**

Inledning

Skolinspektionen har med stöd av 26 kap. 19 och 20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en tematisk kvalitetsgranskning på Ebba Braheskolan avseende verksamhetens kvalitet gällande elevers tillgång till läroböcker och andra läromedel i de obligatoriska skolformerna.

Granskningens syfte är att granska kvaliteten i de utvalda skolornas arbete med att ge eleverna tillgång till och förutsättningar att använda läroböcker och andra läromedel som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål.

Skolinspektionen gör en samlad bedömning utifrån de kvalitetskriterier som tagits fram för granskningen (se Bilaga 3). Skolinspektionen bedömer verksamhetens kvalitet i tre nivåer, hög kvalitet, hög kvalitet i flera delar eller låg kvalitet. Om Skolinspektionen bedömer att ett utvecklingsarbete behövs för att höja verksamhetens kvalitet anges ett eller flera utvecklingsområden. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs då av huvudmannen.

Beslut

Skolans arbete med att ge eleverna tillgång till och förutsättningar att använda läroböcker och andra läromedel som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål

Skolinspektionen bedömer att Ebba Braheskolan i Nacka kommun i flera delar uppfyller de framtagna kvalitetskriterierna inom området.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande områden:

- Tillse att eleverna får tillgång till ändamålsenliga läroböcker och andra läromedel i undervisningen.
- Utvärdera tillgången till och användningen av läroböcker och andra läromedel samt vidta vid behov åtgärder för att utveckla skolans arbete.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast **den 8 april 2026** redovisa till Skolinspektionen vilka åtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena. Som stöd för redovisningen bör bifogad mall användas. Redogörelsen skickas via e-post, till [kvalitetsgranskningarsthlm@skolinspektionen.se](mailto: kvalitetsgranskningarsthlm@skolinspektionen.se) eller med post till Skolinspektionen Postadress: Box 23069, 104 35 Stockholm. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer (dnr 2025:5030) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömning

Skolans arbete med att ge eleverna tillgång till och förutsättningar att använda läroböcker och andra läromedel som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål

Bedömningsområden
Lärarnas arbete med att organisera och genomföra undervisningen så att eleverna får använda läroböcker och andra läromedel. • Sammanhang, progression och ämnesintresse • Instruktioner och användning av läroböcker och andra läromedel i undervisningen • Användning av läroböcker och andra läromedel anpassade utifrån elevernas olika förutsättningar och behov • Möjlighet att använda läroböcker och andra läromedel utanför lektionstid
Rektorns ansvar för att alla elever får tillgång till och förutsättningar att använda ändamålsenliga läroböcker och andra läromedel. • Rektorns styrning och ledning av arbetet gällande elevernas tillgång till läroböcker och andra läromedel • Rektorns ansvar för lärarnas delaktighet i valet av läroböcker och andra läromedel • Rektorns arbete med likvärdighet inom skolenheten gällande läroböcker och andra läromedel • Utvärdering och utvecklingsarbete gällande läroböcker och andra läromedel

Skolinspektionen bedömer att Ebba Braheskolan i Nacka kommun i flera delar uppfyller de framtagna kvalitetskriterierna inom området.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit i intervjuer med rektorn, lärare och elever, observationer av delar av lärmiljön med fokus på tillgången till läroböcker och andra läromedel samt inkommen dokumentation från huvudmannen.

Sammanhang, progression och ämnesintresse

Granskningen visar att lärare i de flesta teoretiska ämnena och olika stadier medvetet använder läroböcker och andra läromedel för att skapa sammanhang, främja progression i elevernas lärande och stärka deras ämnesintresse. Det framkommer i intervjuerna att det finns ämnen på mellanstadiet där lärarna endast utgår från andra lärverktyg.

Av dokument som begärts in från huvudmannen framkommer att det finns läroböcker i de flesta teoretiska ämnen på skolenheten. I intervjuer med elever, lärare och rektorn på skolenheten framkommer att läroböcker utgör stommen i undervisningen på skolan och att lärare använder aktuella och relevanta läroböcker i flera ämnen för att planera och strukturera undervisningen. Exempelvis används läroböcker i svenska, matematik, och samhällsorienterande ämnen i samtliga stadier på skolenheten. Läroböcker i naturorienterande ämnen används i förskoleklass, lågstadiet och högstadiet. Vid tidpunkten för skolbesöket finns läroböcker i engelska i vissa årskurser i högstadiet. I årskurs 9 i engelska hade eleverna inte tillgång till läroböcker eftersom läraren var ny på skolan och ännu inte beställt läroböcker. Lärare i förskoleklass och lågstadiet uppger att de läroböcker som finns i naturorienterande ämnen inte är tillräckligt utmanade för deras elever och att de därför kompletterar med andra lärverktyg. Vidare uppger en lärare att den lärobok som finns att tillgå i ämnet teknik i högstadiet används sällan eftersom de arbetar praktiskt i undervisningen. I undervisningen i de naturorienterande ämnena i mellanstadiet används ingen lärobok utan i stället används ett annat lärverktyg från ett annat land som en lärare på skolenheten översatt och sammanställt som trycks upp i häften till eleverna.

Samtliga lärare och rektorn beskriver att undervisningen på skolenheten utgår från ett årshjul där det framgår när olika kunskapsinnehåll ska behandlas under läsåret. Vidare framgår det av årshjulet vilka områden i läroböcker och andra läromedel som utgör stommen för planeringen av undervisningen. Lärarna och rektorn uppger att årshjulet skapar en röd tråd i undervisningen och en progression i elevernas lärande samtidigt som det är en garanti för att inget område faller bort exempelvis om det blir lärarbyten under läsåret.

I intervjuer med lärare på skolenheten framkommer att läroböcker används på ett strukturerat sätt för att skapa sammanhang, överblick och progression över olika ämnen. Exempelvis beskriver lärarna i förskoleklass

och lågstadiet att de läser i läroboken tillsammans med eleverna för att sen variera undervisningen med grupp- eller enskilt arbete. Lärarna i mellanstadiet beskriver hur de använder en dokumentkamera för att projicera bilder från läroboken så de kan gå igenom innehållet tillsammans för att visa eleverna hur de sedan själva kan fortsätta att arbeta med området i läroboken. Lärare på högstadiet ger också exempel på hur läroboken används för att ge översikt och progression i olika ämnen. Exempelvis används läroboken ofta som utgångspunkt när nya områden behandlas i undervisningen som när momentet "textuppbyggnad" introduceras i svenska. Efter den första genomgången av textuppbyggnad med läroboken används den som referens när eleverna skriver sina egna texter.

Flera lärare på skolenheten uppger att de använder läroböcker i undervisningen varje lektion men påpekar också att det är viktigt för eleverna att möta lärverktyg i olika format för att det stärker elevernas progression och kunskapsutveckling. Lärare i mellan- och högstadiet uppger till exempel att i moderna språk och engelska används läroböcker och övningsböcker för att det är viktigt att ständigt öva och träna på språkutvecklingen och grammatiken. Lärare på högstadiet i natur- och samhällsorienterande ämnen beskriver att läroboken finns som grund för undervisningen även om den inte alltid aktivt används på lektionerna. En av lärarna reflekterar över att eleverna ofta hellre vill använda lärarens bildspel och genomgångar i stället för läroböckerna men att hen kontinuerligt påminner eleverna om att använda läroboken i sitt lärande.

Rektorn och lärare berättar att skolenheten har som mål att utveckla läsförståelsen och att det finns tre utvecklingsledare på skolan som arbetar med det. Rektorn uppger att de på skolan har en uttalad strategi där lärarna bland annat ska läsa högt från läroboken under lektionerna och gå igenom begrepp med eleverna. Lärare beskriver hur användningen av läroböcker bidrar till elevers läsutveckling på olika sätt och hur de arbetar läsfrämjande. Exempelvis läser lärare och elever högt tillsammans i läroboken, eleverna läser också enskilt eller i par. Lärarna reflekterar i intervjun över att de ser olika fördelar med högläsningen. Till exempel skapas en gemensam förståelse för innehållet när lärare och elever läser högt tillsammans och diskuterar begrepp, rubriker och bildtexter. Det skapar också en möjlighet att stanna upp vid orden och reflektera över det som finns mellan raderna. Ett par lärare uppger att de också på olika sätt

diskuterar med eleverna om vilka lässtrategier som passar för olika typer av texter.

I intervjuerna med rektorn och lärare framkommer att det har funnits diskussioner om skillnader mellan pojkar och flickors olika intresseområden i samband med ämnesundervisningen men att dessa diskussioner inte har relaterats specifikt till läroböcker och läromedel. De flesta lärare uppger i intervjuerna att de inte ser skillnader mellan flickor och pojkar gällande hur de tar till sig av innehåll i läroböcker. Någon enstaka lärare beskriver att det är svårare att få pojkar att läsa texter när innehållet eller texttyperna inte intresserar dem. Exempelvis kan pojkar gilla att läsa om första världskriget och arbeta med krönikor eller argumenterande text, men flickor kan vara mer intresserade av berättande text och texter om relationer och grupptryck, berättar en lärare. Några lärare berättar att både flickor och pojkar uppskattar den struktur och kontinuitet som läroboken ger. Vidare reflekterar några lärare över att det är viktigt att välja innehåll och texttyper som är av intresse för både pojkar och flickor.

Elever uppger att de har varsin lärobok i alla teoretiska ämnen. Eleverna beskriver hur de på olika sätt använder läroböcker i olika ämnen. Exempelvis får de läsa och arbeta själva med läroböckerna efter lärares genomgångar. Ibland läser lärare och elever högt från läroböcker tillsammans och går igenom olika begrepp eller så läser eleverna enskilt och svara på lärares frågor efter det. Elever uppger att läroböckerna på skolan är tydliga och bra. Exempelvis är viktiga begrepp ofta fetmarkerade vilket underlättar lärande. Elever berättar vidare att de tycker att det är omväxlande att använda läroböcker och att läsa texter i stället för genomgångar och bildspel som lärarna brukar ha i exempelvis natur- och samhällsorienterande ämnen.

Instruktioner och användning av läroböcker och andra läromedel i undervisningen

Granskningen visar att lärare ger elever ändamålsenliga instruktioner i hur läroböcker ska användas i undervisningen.

Av lärarintervjuer i förskoleklass och lågstadiet framkommer att lärare kontinuerligt pratar om syftet med läroböcker med eleverna och varför läroböcker används i skolan. En lärare beskriver hur lärare och elever tillsammans diskuterar vad de ser på lärobokens framsida och vad de tror

att de kommer att lära sig av att läsa i läroboken. Vidare beskriver lärare hur de går igenom lärobokens struktur, innehållsförteckning och rubriker med eleverna och tittar tillsammans på bilder och illustrationer. Lärarna i mellanstadiet uppger i intervjuer att de i början av varje termin går igenom läroböckers struktur så att eleverna kan navigera genom lärobokens olika delar och funktioner. Vid dessa tillfällen tar lärarna också upp skillnader mellan en lärobok och ett övningshäfte och vilka regler som finns i olika ämnen gällande om elever får skriva i läroböcker och övningshäften. Även de flesta lärare i högstadiet beskriver hur de tillsammans med eleverna går igenom lärobokens uppbyggnad och funktioner som exempelvis vad olika färger i läroböckerna betyder och hur en innehållsförteckning används. En lärare beskriver att hen också går igenom med eleverna vilka fördelar som finns med läroböcker som exempelvis möjligheten att repetera det som undervisningen behandlat för att befästa sina kunskaper. En lärare beskriver vidare att genomgångarna av läroböckerna med eleverna resulterar i att eleverna känner igen sig i lärobokens format så de lätt kan känna igen sig i materialet. På så vis blir läroboken förutsägbar eftersom eleverna vet var de kan hitta olika delar som exempelvis fördjupningsfrågor eller begreppstest, berättar läraren.

Användning av läroböcker och andra läromedel anpassade utifrån elevernas olika förutsättningar och behov

Granskningen visar att lärarna ser till att elever använder läroböcker och andra läromedel som är anpassade utifrån elevernas olika förutsättningar och behov vilket ger eleverna möjlighet att utvecklas så långt som möjligt utifrån sina förutsättningar.

I intervjuer med lärare och rektorn framkommer att det förekommer avancerade läroböcker i undervisningen i matematiken för att de flesta av skolenhetens elever har behov av mer fördjupande innehåll. Exempelvis använder de flesta eleverna i årskurs 9 en lärobok i matematik på gymnasienivå. I intervjuer med lärare framgår vidare att eleverna har tillgång till läroböcker som är nivåanpassade, innehåller enklare texter alternativt fördjupande innehåll. I de ämnen där läroböckerna inte är nivåanpassade anpassar lärarna själva läroböckerna eller kompletterar med andra lärverktyg både för elever i behov av stöd och för de elever som behöver utmaningar.

I intervjuer med lärare i förskoleklass och årskurs 1–3 framkommer exempelvis att det finns nivåanpassade läroböcker i svenska och

matematik. Lärarna beskriver vidare att de också anpassar läroböcker för elever i behov av stöd genom att exempelvis skapa begreppskort, göra uppställningar och använda bildstöd.

Lärare i mellanstadiet uppger att det finns nivåanpassade läroböcker i matematik och att elever i behov av stöd i samhällsorienterande ämnen kan få enklare texter eller ljudbaserat lärande genom ett digitalt läromedel. Lärare i högstadiet beskriver också att det finns nivåindelade läroböcker i matematik som de flesta elever använder. Elever som behöver enklare läroböcker i matematik eller mer utmaningar har tillgång till de läroböcker de är i behov av. Lärare i moderna språk och engelska i mellan- och högstadiet uppger att det är de själva som anpassar läroböcker för elever i behov av stöd eftersom anpassningar inte finns infogat i läroböckerna. En av lärarna uppger att läroböckerna i engelska skulle kunna ge mer stöd gällande anpassningar eftersom det nu ligger på läraren att själv gå igenom innehållet, samt att välja och anpassa uppgifter utifrån elevernas behov.

Lärare beskriver vidare att för elever som är i behov av ytterligare utmaningar finns fördjupningsuppgifter i vissa av läroböckerna, exempelvis i matematik eller samhällsorienterande ämnen. Eleverna får också utmaningar i sitt lärande genom kompletterande fördjupningsuppgifter som läraren själv tar fram. Lärare beskriver att de har tillgång till lärarhandledningar i de flesta ämnen. Det finns ingen lärarhandledning till lärverktyget i naturorienterande ämnen i mellanstadiet eftersom det är sammanställt av lärarna själva. Flera lärare beskriver att lärarhandledningarna ger bra stöd i undervisningen eftersom de ger förslag på uppgifter på olika nivåer så att läraren kan anpassa undervisningen efter elevgruppens behov.

Möjlighet att använda läroböcker och andra läromedel utanför lektionstid

Granskningen visar att eleverna har tillgång till och ges möjlighet att använda läroböcker och andra läromedel utanför lektionstid, till exempel vid extra studietid som på skolenheten benämns ämneshandledning, vid läxor och inför bedömningsuppgifter.

Elever i högstadiet uppger i intervjuer att de har tillgång till samtliga av sina läroböcker efter skoltid och kan ta hem dem om de vill. Elever uppger att de ofta tar hem läroböckerna för att göra läxor, repetera och läsa på inför prov. Elever beskriver att de får instruktioner från lärarna om hemarbetet som

exempelvis vilka sidor de ska läsa i läroböckerna. Det kan även handla om instuderingsfrågor inför prov. En elev berättar att det är bra att kunna ta hem läroböckerna för då kan vårdnadshavare hjälpa till med förhör inför prov.

I intervjuer med lärare i förskoleklass och årskurs 1–3 framkommer att läroböckerna som regel ska stanna på skolan förutom vid läsläxa och om en elev har varit sjuk. Med läsläxan följer instruktioner till vårdnadshavare. Syftet med läsläxan är att skapa en röd tråd mellan skolan och hemmet, uppger lärarna. En lärare beskriver att det är viktigt för elever att läsa hemma så att de kan träna på läsning och visa upp hemma vad de har lärt sig.

Av intervjuer med lärare i mellan- och högstadiet framkommer att eleverna har tillgång till sina läroböcker utanför skoltid. Lärare uppger i intervjuer att de uppmuntrar eleverna att använda läroböckerna efter skoltid genom att ge eleverna läxor. Lärare beskriver att läxorna ofta handlar om att öva på det som redan behandlats i undervisningen och att instruktionerna kan handla om vilka sidor som ska läsas inför prov, att de ska göra instuderingsfrågor eller lära sig glosor. Lärare uppger vidare att läxor har stor betydelse för att eleverna ska kunna repetera och få överblick över ämnet och befästa sina kunskaper.

Rektorns styrning och ledning av arbetet gällande elevernas tillgång till läroböcker och andra läromedel

Granskningen visar att rektorn styr och leder arbetet så att eleverna får tillgång till relevanta läroböcker och andra läromedel i de flesta teoretiska ämnen på skolan. Det framgår att eleverna på mellanstadiet inte har tillgång till läroböcker eller andra läromedel i de naturorienterande ämnena.

Rektorn beskriver att tillgången till läroböcker på skolenheten alltid har varit god och att det finns tillräckliga medel för inköp av läroböcker och andra läromedel som behövs i undervisningen. Skolenheten har nyligen tagit del av statsbidrag för inköp av läromedel som ökat tillgången till läroböcker. Rektorn uppger att det är viktigt att eleverna har tillgång till egna läroböcker så att de inte behöver dela med andra elever. Rektorn uppger vidare att elever i behov av flera exemplar av samma lärobok, exempelvis för att de bor på två olika ställen, får det.

Av Skolinspektionens observation av den fysiska lärmiljön med fokus på läroböcker och andra läromedel framkommer att det finns

klassuppsättningar av läroböcker i förskoleklass, låg- mellan- och högstadiet. Läroböckerna finns tillgängliga för eleverna genom att eleverna har egna exemplar, en majoritet av böckerna finns i elevernas klassrum alternativt i elevskåpen. Vid observationen visar rektorn lådor med kopierade häften som skolan tryckt upp och som används i undervisningen i naturorienterande ämnen i mellanstadiet. Rektorn uppger att de har valt detta lärverktyg eftersom de anser att det är bättre än de läroböcker och andra läromedel som finns i ämnet på mellanstadiet och är utgivna av svenska förlag. Enligt rektorn ger dessa inte den fördjupning och progression som deras elever behöver. Rektorn berättar att inga andra läroböcker eller läromedel används i undervisningen i naturorienterande ämnen på mellanstadiet.

Rektorn och flera lärare uppger i intervjuer att det finns en långsiktighet i tanken bakom beslut att köpa in nya läroböcker. Både lärare och rektorn beskriver att rektorn är lyhörd för lärares önskemål när de lyfter frågor om att få köpa in andra läroböcker eller fler exemplar av befintlig lärobok. Rektorn uppger att skolan inte köper in läroböcker bara för att de ska finnas utan det måste finnas en tanke bakom valet och ett uttalat behov. Exempelvis finns det i natur- och samhällsorienterande ämnen i högstadiet tre klassuppsättningar som eleverna har tillgång till när de läser respektive ämne. I intervjuer med elever, lärare och rektorn framkommer att det har hänt någon enstaka gång att det har krockat mellan klasser när de inte hunnit bli klara med läroböckerna innan andra klasser behövde dem. Därför finns det planer på att köpa in fler exemplar av läroböckerna i dessa ämnen, uppger rektorn. Skolan har även nyligen köpt in fler läroböcker i engelska i högstadiet efter att lärare lyfte att det behövdes fler läroböcker i årskurser 7 och 8. Däremot hade elever i årskurs 9 vid tiden för skolbesöket inte tillgång till läroböcker i engelska. Rektorn uppger att den nytillträdde läraren ännu inte har fattat beslut om vilka läroböcker som ska införskaffas.

Rektorns ansvar för lärarnas delaktighet i valet av läroböcker och andra läromedel

Granskningen visar att lärare är delaktiga i valet av vilka läroböcker och andra läromedel som kan användas för att nå utbildningens mål.

Rektorn och lärare uppger att diskussioner om val av läroböcker sker efter behov och då oftast i ämneslagen som träffas regelbundet. Frågor om läroböcker och läromedel kan exempelvis lyftas inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetet vid uppföljning av undervisningen eller i

samtal om behov av resurser. Rektorn beskriver att hen håller sig informerad om lärares diskussioner genom ämneslagsprotokoll. Rektorn deltar även i ämneslagsmöten. I intervju med rektorn framkommer att skolledningen möter varje ämneslag två gånger per läsår där olika diskussioner om undervisning förs bland annat om läroböcker och andra läromedel.

Samtliga lärare uppger att de har möjlighet att tycka till om läroböcker och läromedel som används och att rektorn är lyhörd för lärares önskemål och förslag på läroböcker och läromedel inför inköp. Rektorn beskriver att lärarna, i dialog med rektorn, väljer vilka läroböcker och andra läromedel som används i undervisningen. Undantag gäller för ämnena matematik (på lågstadiet och mellanstadiet) och naturorienterande ämnen (på mellanstadiet), där skolledningen har bestämt vilka läroböcker som ska användas. Rektorn uppger att lärarna inom matematik och naturorienterande ämnen på dessa stadier har haft möjlighet att yttra sig kring skolledningens val av läroböcker men att beslutet i slutändan fattades av rektorn.

Rektorns arbete med likvärdighet inom skolenheten gällande läroböcker och andra läromedel

Granskningen visar att rektorn skapar förutsättningar för ett gemensamt och medvetet arbete gällande användning av läroböcker och andra läromedel inom skolenheten.

Rektorn uppger att läroböcker och andra läromedel är en del av den röda tråden i undervisningen på skolenheten. Den röda tråden exemplifieras bland annat i att lärare på varje stadie använder samma läroböcker och utgår ifrån gemensamma planeringar som bygger på läroböcker och andra läromedel och skrivs fram i skolenhetens årshjul. I rektorsintervjun framkommer att skolenheten arbetar utifrån en pedagogisk modell där undervisningen ska utgå ifrån läroböcker för att främja kunskapsutveckling. Rektorn beskriver vidare att det är viktigt att lärare inte lämnar över kunskapsförmedling enbart till en lärobok utan att lärarna förväntas arbeta med läroboken på ett genomtänkt sätt utifrån elevers behov. Rektorn berättar vidare att lärarna förväntas ha ett kritiskt förhållningssätt till läroboken i undervisningen och vid behov komplettera med andra lärverktyg. Rektorn och några lärare uppger att användningen av läroböcker i undervisningen följs upp av skolledningen genom lektionsobservationer och medarbetarsamtal.

Flera lärare uppger att det finns en medvetenhet på skolan gällande val och användning av läroböcker i undervisningen vilket skapar igenkänning för elever mellan stadier. Exempelvis är läroböckerna i matematik valda utifrån att ha kontinuitet mellan stadier, uppger en lärare. Rektorn beskriver att läroböcker används på samma sätt på hela skolenheten men att det är vanligare att elever i de yngre åldrarna får skriva i läroböcker och övningsböcker medan äldre elever i mellan- och högstadiet i stället använder skrivhäften.

I intervjuer med rektorn och lärare beskrivs hur läroböcker och andra läromedel används i undervisningen på skolenheten för att stärka elevernas läsning och läsförståelse. Rektorn uppger exempelvis att samtliga lärare läser högt oavsett ämne. Lärarna arbetar med texter, läsförståelse och lässtrategier som exempelvis genom att öva på att läsa på raderna, mellan raderna och bortom raderna inom svenskan. Rektorn uppger vidare att ett pilotprojekt i läsförståelse pågår i förskoleklass och lågstadiet.

Utvärdering och utvecklingsarbete gällande läroböcker och andra läromedel

Granskningen visar att rektorn i begränsad utsträckning styr lärares utvärderingar av hur läroböcker och andra läromedel fungerar i undervisningen i förhållande till elevers utveckling mot målen.

I intervjuer med lärare och rektorn framkommer att tillgång till och användningen av läroböcker diskuteras i ämneslag exempelvis i samband med diskussioner om hur undervisningen fungerar. I intervjuer med rektorn och lärarna framgår att läroböcker och läromedel kan lyftas i dessa sammanhang efter behov. Däremot finns inget systematiskt arbete med hur uppföljningar eller utvärderingar av läroböcker och läromedel ska göras.

Rektorn och lärare uppger att även om läroböcker och andra läromedel ofta diskuteras på skolenheten finns det inte några instruktioner gällande om, när eller hur tillgång till läroböcker och andra läromedel eller deras funktioner i undervisningen följs upp och utvärderas. Rektorn har inte heller initierat någon systematisk uppföljning av eventuella resultat från sådana utvärderingar.

Identifierade utvecklingsområden

Utvecklingsområde 1

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Tillse att eleverna får tillgång till ändamålsenliga läroböcker och andra läromedel i undervisningen.

Av läroplanen framgår att rektorn som pedagogisk ledare och chef för lärarna och övrig personal i skolan har det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen. Rektorn ansvarar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen, kriterierna för bedömning av kunskaper och betygskriterierna. Rektorn har ansvaret för skolans resultat och har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att alla elever får tillgång till och förutsättningar att använda läroböcker, andra läromedel och andra lärverktyg som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål.¹

Motiveringen till utvecklingsområdet är att eleverna inte har tillgång till läroböcker eller andra läromedel i de naturorienterande ämnena i mellanstadiet. Det framgår av intervjuer med lärare och rektorn att skolenheten i stället använder sig av ett lärverktyg i dessa ämnen. Genom att öka tillgången till läroböcker ger det elever en grundläggande utgångspunkt för undervisningen, oavsett tidigare kunskaper vilket är i linje med läroplanens mål om en likvärdig utbildning för alla. Läroböcker som är författade av ämnesexperter och granskade av fackgrupper säkerställer att innehållet är korrekt, sakligt och i linje med skollagen och läroplanens krav på objektivitet.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn ger alla elever tillgång till de läroböcker och andra läromedel som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål.

¹ Lgr 22 avsnitt 2.8 Rektorns ansvar.

Utvecklingsområde 2

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Utvärdera tillgången till och användningen av läroböcker och andra läromedel samt vidta vid behov åtgärder för att utveckla skolans arbete.

Av läroplanen framgår att rektorn ansvarar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen, kriterierna för bedömning av kunskaper och betygskriterierna.² Av förarbetena framgår att en definition av begreppen lärobok, läromedel och lärverktyg i skollagen kan bidra till möjligheten att systematiskt och kontinuerligt kunna följa upp tillgång och användning av läromedel utifrån likvärdighet och skolans kompensatoriska uppdrag.³

Motiveringen till utvecklingsområdet är att granskningen visar att även om läroböcker och andra läromedels funktioner kan diskuteras inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetet på skolenheten styr rektorn inte arbetet på så vis att det sker en systematisk uppföljning, utvärdering eller analys av tillgången till och användningen av läroböcker och andra läromedel på skolenheten av lärarna. Genom att lärare ges möjlighet att utvärdera läromedlets kvalitet, pedagogiska upplägg och anpassning till elevernas behov, kan analysen av utvärderingens resultat leda till ett medvetet förhållningssätt och genomtänkta beslut gällande eventuella utvecklingsåtgärder.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn ser till att lärarna ges förutsättningar att följa upp, utvärdera och analysera resultaten samt vid behov vidta åtgärder avseende tillgången till och användningen av läroböcker och andra läromedel på skolenheten. Sådana förutsättningar kan vara schemalagda möten för läromedelsdiskussioner, etablering av

² Lgr 22 avsnitt 2.8 Rektorns ansvar

³ prop. 2023/24:21 s. 27

arbetsgrupper eller stöd i form av riktlinjer och resurser för att effektivisera processen. Skolverket har material som kan användas i detta.⁴

På Skolinspektionens vägnar

Beslutet har fattats av Ewa Mölleryd, utredare.

Föredragande i ärendet har varit utredare Helga Sverrisdóttir. I den slutgiltiga handläggningen av ärendet har även utredarna Henrik Fredriksson och Anna-Carin Kostic deltagit.

⁴ [Systematiskt kvalitetsarbete - Skolverket](#) hämtad 2025-06-19

Bilaga 1: Författningsstöd

Den 1 juli 2024 trädde ändringar i skollagen i kraft som syftar till att stärka elevers tillgång till ändamålsenliga läromedel.⁵ Ändringarna gäller för flera skolformer. För grundskolan är lydelsen följande⁶:

Eleverna ska utan kostnad ha tillgång till läroböcker, andra läromedel och andra lärverktyg som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål.

I skollagens första kapitel har införts definitioner av begreppen läroböcker, andra läromedel och andra lärverktyg.

I skollagen avses med

- lärobok: tryckt läromedel, med eller utan digitala komponenter,
- läromedel: helt eller delvis tryckt eller digitalt verk som är avsett att användas i undervisningen, som överensstämmer med relevanta delar av tillämplig kurs-, ämnes- eller ämnesområdesplan och läroplanen, och som är utgivet av någon som bedriver utgivningsverksamhet av professionell art,
- lärverktyg: läroböcker, andra läromedel och andra tryckta eller digitala verk samt utrustning och material som används i undervisningen.⁷

I samband med lagändringarna har regeringen även beslutat om nya formuleringar i flera läroplaner.⁸ I läroplanen för grundskolan har ändringarna följande lydelse.

Läraren ska organisera och genomföra arbetet så att eleven får använda läroböcker, andra läromedel och andra lärverktyg som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål.⁹

Rektorn har ansvaret för skolans resultat och har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att

⁵ Lag (2023:951) om ändring i skollagen (2010:800).

⁶ 10 kap. 10 § andra stycket skollagen.

⁷ 1 kap. 3 § elfte–trettonde strecksatserna skollagen.

⁸ Förordning (SKOLFS 2024:590) om ändring i förordningen (2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet.

⁹ Lgr 22, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.2 Kunskaper.

- alla elever erbjuds strukturerad undervisning under lärares ledning,
- alla elever får tillgång till och förutsättningar att använda läroböcker, andra läromedel och andra lärverktyg som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål,
- alla elever får tillgång till och förutsättningar att använda skolbibliotek,
- alla lärare får tillgång till de lärarhandledningar som behövs för att ge eleverna en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål.¹⁰

¹⁰ Lgr 22, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar.

Bilaga 2: Granskningens genomförande

Bakgrundsuppgifter

Skolinspektionen besökte Ebba Braheskolan den 5 september 2025. Besöket genomfördes av utredarna Helga Sverrisdóttir och Henrik Fredriksson.

Skolenheten är en fristående skola verksam i Nacka kommun med förskoleklass och grundskola årskurserna 1–9. På skolenheten går 561 elever.

Underlag för bedömning

Underlaget i detta beslut utgörs av:

- En observation av delar av lärmiljön med fokus på tillgången till läroböcker och digitala läromedel.
- En gruppintervju med elever.
- Tre gruppintervjuer med lärare.
- En intervju med rektorn.
- Dokument som begärts in från huvudmannen.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens tjänsteanteckning från besöket för att ges en möjlighet att yttra sig över den.

De samlade iakttagelserna från de skolenheter som har ingått i granskningen kommer att presenteras i en övergripande rapport. Rapporten är planerad att publiceras under 2026.

Bilaga 3: Granskningens utgångspunkter

Granskningens syfte

Syftet är att granska kvaliteten i skolors arbete för att ge eleverna tillgång till och användning av läroböcker och andra läromedel i förhållande till Skolinspektionens kvalitetskriterier.

Frågeställning

I vilken utsträckning får eleverna tillgång till och förutsättningar att använda läroböcker och andra läromedel som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål?

Kvalitetskriterier

Bedömningen görs i förhållande till de kvalitetskriterier Skolinspektionen satt upp i granskningen inom det granskade området, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet. Inom granskat område bedöms om skolan uppfyller framtagna kvalitetskriterier i hög utsträckning, i flera delar men utvecklingsområden finns eller i låg utsträckning.

Lärarnas arbete med att organisera och genomföra undervisningen så att eleverna får använda läroböcker och andra läromedel.	Rektorns ansvar för att alla elever får tillgång till och förutsättningar att använda ändamålsenliga läroböcker och andra läromedel.
Lärarna ser till att eleverna, såväl flickor som pojkar, får använda läroböcker och andra läromedel på ett sätt som bidrar till att skapa sammanhang och överblick över ämnesområden. Vilket ger progression i lärandet samt stärker elevernas ämnesintresse och vilja att lära sig mer. Lärarna ser till att eleverna får ändamålsenliga instruktioner i hur läroböcker och andra läromedel ska användas i undervisningen. Lärarna ser till att elever använder läroböcker och andra läromedel som är anpassade utifrån elevernas olika förutsättningar och behov. Lärarna ser till att eleverna får använda läroböcker och läromedel utanför lektionstid och uppmuntras använda dem utanför lektionstid för att befästa sina kunskaper.	Rektorn styr och leder arbetet så att eleverna får tillgång till ändamålsenliga läroböcker och andra läromedel. Rektorn tar ansvar för att lärarna är delaktiga i valet av läroböcker och andra läromedel. Rektorn skapar förutsättningar för ett gemensamt och medvetet arbete kring användning av läroböcker och andra läromedel för likvärdighet inom skolenheten, så att hänsyn tas till elevernas olika förutsättningar och behov. Rektorn ser till att lärarna utvärderar hur läroböcker och läromedel fungerar i undervisningen i förhållande till elevers utveckling mot målen. Rektorn använder resultaten i skolans utvecklingsarbete.